

LLEURES FEMINISTES

Benvolgudes sòcies i amigues viatgeres,

Tal i com vam quedar a l'Assemblea, us adjuntem petites ressenyes sobre diverses exposicions feministes que es poden veure actualment i, en concret, la informació per a la visita col·lectiva al Museo de Arte Contemporáneo de Castilla y León (MUSAC) a veure l'exposició:

Genealogías feministas en el arte español: 1960-2010

Ca la Dona participa en aquesta exposició amb tres cartells del nostre fons!

Informacions pràctiques

S'ha triat el pont del Pilar per a assegurar el màxim de possibilitats de tenir festa. Els 800km que ens separen de Lleó es poden fer de diverses maneres, és clar!

- Avió Barcelona-Lleó o Avió Barcelona-Madrid-Lleó el més ràpid, evidentment!
- Tren Barcelona-Lleó o Tren Ave Barcelona-Madrid-Lleó (amb canvi d'estació) (aprox. 7h sense comptar el canvi d'estació)
- Combinar Tren Barcelona-Madrid amb Bus Alsa Madrid-Lleó: aprox. 8 hores

Aquestes possibilitats tenen en comú que són una mica cares, entre 120 i 150 €

Ens hem decidit per l'opció més barata (autocar des de Barcelona) i la més llarga, 12 hores. Si s'omple l'autocar sortirà per **55€ per a les sòcies** (una mica més per a les que encara no en sou, de sòcies). Són dos xofers parant cada 4 hores: el viatge en bus seria la nit de l'11 al 12 d'octubre i la tornada el dia 14 de dia.

O sigui dos dies sencers a Lleó.

Ca la dona s'ofereix a gestionar l'autocar, a proposar un lloc per a dormir totes juntes (però no a gestionar-ho), a gestionar la visita a l'exposició i, si voleu, la visita de la Catedral. També a posar-nos en contacte amb algun grup de feministes de León.

Abans del 7 de setembre hauríem de saber quantes volen anar en bus plegades, o simplement trobar-nos allà i cadascuna ja s'ho gestiona segons les seves possibilitats. L'adreça per a pre-apuntar-vos o per a comentar la jugada és activitats@caladona.org

Per a més informació: www.musac.es o <http://genealogiasfeministas.net/>
http://cultura.elpais.com/cultura/2012/06/29/actualidad/1340969826_224449.html

A continuació article de la comissària Patricia Mayayo i el comissari Juan Vicente Aliaga:

La exposición *Genealogías feministas en el arte español: 1960-2010*, comisariada por Juan Vicente Aliaga y Patricia Mayayo, quiere subrayar la importancia que han tenido los discursos sobre el género y las identidades sexuales en la producción artística española desde los años sesenta del siglo pasado. La muestra parte de la necesidad de restaurar la memoria borrada de los saberes, prácticas y genealogías feministas en nuestro país: es importante recuperar y hacer visible la obra de artistas (algunos hombres,

pero sobre todo mujeres) injustamente desdeñadas u olvidadas; pero más importante aún es releer la historia reciente del arte español desde un lugar distinto, con otras claves y otras miradas. El legado de los feminismos ha sido infravalorado no sólo en la historiografía más tradicional, sino también en muchos de los relatos sobre la creación artística en España que se dicen más rupturistas o renovadores. El término "genealogías" alude a la diversidad de sensibilidades y posiciones ideológicas que atraviesan el universo feminista, transfeminista, transgénero y *queer*; también apunta a las peculiaridades y singularidades del desarrollo de las políticas feministas en el Estado español, que no puede ser interpretado extrapolando, mecánicamente, modelos anglosajones. Mientras que la emergencia del denominado "arte feminista" en Estados Unidos y Gran Bretaña suele situarse a finales de la década de los sesenta, en España hubo que esperar a la década de los noventa para que los discursos de género empezasen a tener mayor proyección pública en las galerías e instituciones artísticas (lo cual no quiere decir que no existiesen, sino que se habían arrinconado e invisibilizado). Por otra parte, a diferencia de sus coetáneas británicas o estadounidenses, las artistas feministas "de los noventa" en España se nutrirán fundamentalmente de referentes extranjeros: sus modelos artísticos y teóricos provenían del ámbito francófono y anglosajón y en pocas ocasiones tuvieron ocasión de entablar un diálogo (ya fuese vital o intelectual) con sus predecesoras españolas. ¿Cómo explicar esta fractura generacional? ¿Por qué nos enfrentamos a una historia trabada de omisiones, fallas y discontinuidades? Se pueden aventurar algunas hipótesis que expliquen el desconocimiento que las artistas surgidas en la década de los noventa tenían de la obra de las pioneras de los años sesenta y setenta. Con la llegada de la democracia en España se produce una creciente despolitización de los discursos artísticos: desde la cultura oficial, se promueve el olvido de las prácticas artísticas que en el Tardofranquismo y la primera Transición habían articulado una crítica a las normas sociales y sexuales de la dictadura, y muy en particular de aquellas que cuestionaban el machismo y el patriarcado. A lo largo de la década de los ochenta, la necesidad de la incipiente institución-arte de homologarse al contexto europeo e internacional favorece el auge de manifestaciones formalistas y comerciales adaptadas a la demanda del mercado, en detrimento de un arte más crítico en el que la mirada feminista podría haber encontrado su sitio.

La estructura de la exposición responde a la voluntad de propiciar ese diálogo entre generaciones que no pudo ser; de tejer una malla de complicidades y disidencias; de provocar una conversación entre obras y artistas de edades y contextos diferentes, pero unidas —quizá— por un malestar compartido frente a las estructuras y códigos (hetero)patriarcales. Las salas no se ordenan siguiendo un recorrido cronológico, porque no hay una única historia que contar: son muchas las voces y las experiencias que aquí se entretajan. No obstante, la presencia de una nutrida selección de revistas, panfletos, fotografías y documentos de época nos permite entender las obras en su contexto, reflejando los cambios históricos y sociales que van teniendo lugar a lo largo del tiempo. A través de toda esa riqueza y diversidad, hay una serie de temas o ejes de reflexión que reaparecen en el transcurso de los años y que articulan las distintas secciones de la muestra: la producción de genealogías femeninas y feministas; la división sexual del trabajo y las condiciones laborales de las mujeres; la maternidad y los trabajos de cuidados atribuidos al sexo femenino; la opresión ejercida por modelos estéticos y patrones de belleza normativa que, incluso en nuestros días, se siguen transmitiendo de forma machacona a través de la publicidad, el cine, la televisión e Internet; la experiencia de los cuerpos y la diversidad sexual; la militancia y las estrategias de lucha colectiva; la mascarada y la *performatividad* de género; la violencia sexista; el papel de las mujeres en la Historia; la relación entre la cultura popular y la construcción de las identidades sexuales. La última sección de la exposición está dedicada a la emergencia reciente de un conjunto de prácticas artísticas y activistas conocidas con el nombre de "transfeminismos" o "nuevos feminismos": partiendo de un rechazo del binarismo sexual y de las aproximaciones esencialistas, los "transfeminismos" proponen un uso imaginativo y provocador de la performance y las nuevas tecnologías, que actúa como revulsivo frente a los discursos más domesticados del feminismo institucional.

ALTRES INFORMACIONS

Si feu una escapada a **MADRID**

- Fins el 30 de setembre, al Museu Naval www.armada.mde.es/museonaval/ **“No fueron solos. Mujeres en la conquista y colonización de América.”** Per a conèixer una mica les més de 13.000 dones que van marxar cap allà. Entrada gratuïta (cal presentar el DNI). Els dilluns i el mes d'agost tancat.
- Dues exposicions al Museu Reina Sofia fins el 24 de setembre Sharon Hayes. **Habla** i **Rosemarie Trockel: un cosmos.** Més informació a www.museoreinasofia.es

Si esteu per **BARCELONA** o rodalies

- **Mona Hatoum a la Fundació Miró**, guardonada amb el Premi Joan Miró 2011. L'exposició recull unes quaranta peces dels darrers vint anys i pretén donar a conèixer la seva trajectòria de creació artística dins de les referències polítiques i feministes que han format part de la seva producció

ATENCIÓ!!: Organitzem una **visita guiada** per l'artista i docent Nora Ancarola (<http://www.noraancarola.com>). Ens veiem a la porta de la Miró **el proper 24 de juliol a les 18 h.** Si som força dones, tindrem descompte per a grups. Apunteu-vos a activitats@caladona.org

- Fins el 24 de setembre al Museu d'Història de Catalunya: **Lola Anglada, poderosa memòria.** Mostra sobre la part més desconeguda de l'obra d'aquesta artista republicana, catalanista i crítica amb la submissió de les dones de l'època i que sempre fou lleial al seu compromís amb la República.

ATENCIÓ!!! El dia 19 de setembre a les 18h30 visita guiada especial per a nosaltres. Ja us ho podeu posar a l'agenda!

Si aneu cap a l'Empordà, a **FIGUERES**

- **al Museu de l'Empordà.** Fins el 2 de setembre **Ángeles Santos**

A la imatge, "Nena dormint" d'Ángeles Santos.

El Museu de l'Empordà de Figueres presenta del 30 d'abril al 2 de setembre una exposició de pintures d'Ángeles Santos. La trajectòria artística d'Ángeles Santos Torroella (Portbou, 1911) és considerada com una de les més insòlites i enigmàtiques de l'art espanyol del segle XX. Sent molt jove, va ser capaç de crear una obra eminentment moderna i estretament vinculada als corrents d'avantguarda, que buscaven noves maneres de copsar la realitat entre l'expressionisme, el surrealisme i la nova objectivitat. Entre 1927 i 1930 la seva obra compartia mèrits amb la d'altres dones pintores com María Blanchard, Maruja Mallo, Olga Sacharoff o Remedios Varo i participava a exposicions internacionals. Els anys 50 va viure a Figueres i va realitzar diverses obres d'encàrrec que també es podran descobrir a l'exposició.

http://ccaa.elpais.com/ccaa/2012/06/27/catalunya/1340810984_279337.html

Article del 28 de juny passat d'en Josep Casamartina i Parassols comenta l'exposició:

Algun dia no estaria malament resseguir la història de tots els oferiments d'obres d'art importants que s'han fet als museus i no han acabat entrant-hi, principalment per raons econòmiques, però també per inoperància administrativa, caos organitzatiu, desacords interns, lentitud i manca de reflexos, miopia, excés d'ambició, falta d'humilitat, abúlia o menyspreu. Si se'n fes una exposició, el resultat seria esglaiador.

Un món, el quadre més famós, i el de dimensions més grans, d'Ángeles Santos Torroella (Portbou, 1911), també coneguda de joveneta com Angelita, va estar penjat durant molts anys al Museu de l'Empordà; n'era l'orgull de propis i estranys imbuït en la tradició sur-realista de la zona. Estava allà però, de fet, era un préstec de l'autora, la família de la qual l'havia carretejat amunt i avall per tot Espanya des que va ser pintat a Valladolid el 1929. Ara farà uns vint anys, i després d'haver participat en diverses exposicions memorables, entre d'altres l'esplèndida *AC Les Avantguardes a Catalunya, 1906-1939* celebrada a La Pedrera, l'obra es va oferir per vendre-la al Museu Nacional d'Art de Catalunya (MNAC).

Però tal com era d'esperar, i com ha passat tantes vegades en aquests casos, les converses entre la propietat i la institució van quedar-se en un punt mort convertides, ben aviat, en fum d'estampa. Llavors, des de Madrid es va aprofitar l'ocasió i *Un món* va entrar amb tots els honors al Museu Reina Sofía, gràcies a les gestions oportunes de Maria Corral, llavors directora de la institució. Poc després, també entrava a la col·lecció permanent del museu madrileny l'altra obra mestra d'Ángeles Santos: *Tertúlia*, pintada a la mateixa època, procedent d'una col·lecció particular catalana i que en aquells moments tenia a la venda una galeria de Sant Cugat. Entre l'any 1992 i el 1994, que és quan succeïa aquesta doble trista història, el MNAC estava imbuït en el procés radical de *lifting* en mans de Gae Aulenti, i encara no havia pogut obrir les portes, com a tal, presidint Montjuïc de forma majestuosa. Era el moment de l'apoteosi del totxo públic de luxe que encara patim i culmina amb la capsula del DHUB.

La partença d'*Un món* de Figueres cap a Madrid va causar alguna petita polèmica local a l'Empordà, no pas a Barcelona ni a la resta del país que en va quedar indiferent, i Ángeles Santos va donar *La terra*, una altra tela coetània de petit format, com a mostra d'agraïment al museu que l'hi havia custodiat el quadre enorme. D'altra banda, havia donat a l'Ajuntament de Portbou, *Nens al jardí* pintat allà l'estiu de 1928. Haurien de passar vint anys perquè entressin dues obres d'Angelita al MNAC, i no pas per adquisició sinó per generosa donació d'un cunyat de l'autora.

Ángeles Santos viu de fa temps a Madrid, està en camí de fer els 101 anys, i és precisament el Museu de l'Empordà qui s'ha preocupat, en tot l'Estat Espanyol, de muntar-li una exposició d'homenatge, digna i coherent, amb l'handicap que *Un món* ja no pot sortir del Reina Sofía, atès l'estat delicat de la tela, i que tampoc n'ha sortit *Tertúlia*, els seus dos quadres icona. No obstant això, i gràcies a la tenacitat d'Anna Capella, directora del museu figuerenc, l'exposició és prou reeixida, amb una bona tria d'obres de l'època gloriosa, d'altra banda escasses de trobar perquè la pròpia Angelita n'havia destruït moltes i perquè es tracta d'una producció feta en poc més de dos anys, de la primavera de 1928 a l'estiu de 1930, entre Saucelle de la Ribera, Portbou i Valladolid, i una petita secció local que posa de manifest els vincles de l'autora amb el seu Empordà nadiu. En altres obres emblemàtiques es poden veure *La tia Marieta*, tela primerenca i cabdal, pintada a Portbou el 1928, que va obrir les portes de Valladolid a la jove pintora d'ulls blaus, el fascinant *Autoretrat* i la magnífica *Noia dormint*, també anomenada *Pensativa*, del mateix any, o el corprenent *Nens i plantes* del 1930, pintat poc abans que l'artista fos internada puntualment a una clínica psiquiàtrica de Madrid. L'exposició *Ángeles Santos, pintura* demostra a la perfecció que per fer una activitat, al marge dels diners que per desgràcia sempre, poc o molt, es necessiten, el més important és tenir-ne ganes i, sobretot, saber transmetre l'entusiasme.

Salutacions feministes, estiuencques i viatgeres!